Lieta Nr.142085910
1-0805-11/36

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Liepājā 2011.gada 28.novembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese A.Kudrēviča,

piedaloties pie administratīvās atbildības sauktās personas – individuālā komersanta „*/Nosaukums/*" pārstāvei *V.B.*,
Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Valsts darba inspekcijas pārstāvim *G.Š.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu, kas ierosināta pēc individuālā komersanta „*/Nosaukums/*" (reģistrācijas numurs */reģistrācijas numurs/*) pieteikuma par Valsts darba inspekcijas direktora 2010.gada 16.augusta lēmuma Nr.04/190-01-03/1270 „Par Kurzemes reģionālās Valsts darba inspekcijas 2010.gada 28.jūnija lēmuma Nr.12N-355-2010-006 apstrīdēšanu" atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts darba inspekcijas (turpmāk – Inspekcija) direktora 2010.gada 16.augusta lēmumu Nr.04/190-01-03/1270 „Par Kurzemes reģionālās Valsts darba inspekcijas 2010.gada 28.jūnija lēmuma Nr.12N-355-2010-006 apstrīdēšanu" (turpmāk – Lēmums) nolemts atstāt negrozītu Kurzemes reģionālās Valsts darba inspekcijas 2010.gada 28.jūnija lēmumu Nr.12N-355-2010-006, ar kuru IK „*/Nosaukums/*" par Darba likuma 40.panta pirmajā un sestajā daļā noteikto prasību neievērošanu uzlikts naudas sods Ls 750 apmērā pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 41.panta otrās daļas.

[2] Administratīvajā rajona tiesā saņemts IK „*/Nosaukums/*" pieteikums par Lēmuma atcelšanu.

Pieteikums pamatots ar sekojošiem argumentiem.

[2.1] 2010.gada 2.jūnijā ap plkst.13:50 IK „ */Nosaukums/*" īpašniecei *J.K.* paaugstinājies asinsspiediens, tādēļ viņa palūgusi vedeklu *V.K.*, kura dzīvo veikala ēkā, kādu laiciņu pastāvēt veikalā, kamēr *J.K.* aizies līdz mājām un iedzers zāles. Ap plkst.14:00 *V.K.* atnākusi uz veikalu un palaidusi *J.K.* pēc zālēm. *J.K.* darba vietu atstājusi uz 21 minūti; vadoties no loģikas apsvērumiem, veikala īpašniekam nav nepieciešamības nodarbināt personu uz 21 minūti dienā. Turklāt, no lietas apstākļiem neizriet, ka 2010.gada 2.jūnijā no plkst.14:10 līdz plkst.14:30 *V.K.* būtu veikusi noteiktu darbu par nolīgtu darba samaksu, bet gan kā rūpīgs ģimenes loceklis nodrošināja iespēju vīra mātei uz medicīnisko palīdzību un, iespējams, novērsa smagas veselības traucējumu sekas.

[2.2] Lēmumā minētais secinājums, ka, ņemot vērā to, ka no 2010.gada 4.jūnija darba tiesiskās attiecības ar *V.K.* noformētas rakstveidā, minētā persona arī turpmāk

veiks darbu, kuru bija veikusi līdz Inspekcijas veiktās pārbaudes dienai, ir kļūdains. IK „*/Nosaukums/*" paskaidro, ka *V.K.* iepriekš ilgstošu laika periodu bijusi oficiālās darba attiecībās ar uzņēmumu, ar ko izskaidrojams apstāklis, ka *V.K.* ir prasme rīkoties ar kases aparātu un tai ir palikusi pārdevējas forma. No Kurzemes reģionālās Valsts darba inspekcijas 2010.gada 28.jūnija lēmuma Nr.12N-355-2010-006 izriet, ka gan *V.K.*, gan *J.K.* paskaidrojušas, ka *V.K.* darbu veica bez darba samaksas un nebija iepriekš vienojušās par darba samaksu.

[2.3] Uzliekot sodu, iestāde nav ievērojusi *J.K.* paskaidrojumā izteikto lūgumu ņemt vērā to, ka veikalā ir bijušas vairākas dedzināšanas, bet veikals ticis atjaunots, kas radījis zaudējumus, kā rezultātā ģimenei ir lieli parādi un tā palikusi bez dzīvokļa. Pieteicēja arī nepiekrīt Lēmumā norādītajam apgalvojumam, ka uzliktais soda apmērs ir atzīstams par pamatotu un samērīgu, jo izdarītais pārkāpums skar darbinieka intereses, kura aizsardzība ir īpaši aktuāla, jo šajā gadījumā pastāv šaubas par to, ka ar minēto darbību tika skartas (apdraudētas) *V.K.* tiesības un intereses. Apstāklis, ka pieteicēja ir noslēgusi darba līgumu ar *V.K.*, liecina par to, ka tā ir vēlējusies novērst iespējami izdarīto tiesību pārkāpumu, sapratusi savas uzvedības prettiesiskumu un turpmāk to nepieļaus.

Ievērojot minēto, pieteicēja uzskata, ka pārkāpums atzīstams par maznozīmīgu saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 21.pantu.

[3] Inspekcija rakstveida paskaidrojumā tiesai pieteikumu neatzīst un uzskata to par pilnībā noraidāmu, paskaidrojot, ka *V.K.* Inspekcijai rakstveidā norādījusi, ka veikalā atradusies no plkst.14.00 līdz plkst.14.30 un apkalpojusi ienākušos pircējus, par šo laika posmu darba līgums nav noslēgts. Savukārt pieteicēja rakstveidā paskaidrojusi, ka veikalu atstājusi uz 21 minūti, lai dotos uz mājām pēc zālēm, jo slimo ar hipertoniju, līdz ar to prombūtnes laikā palūgusi savu vedeklu *V.K.*, kura iepriekš ilgstošu laika periodu bijusi oficiālās darba attiecībās ar IK „*/Nosaukums/*", pabūt veikalā. Papildus pieteicēja norādīja, ka, uzlabojoties ekonomiskajai situācijai nākotnē, atkal varēs oficiāli pieņemt *V.K.* darbā. Vienlaikus Inspekcija konstatējusi, ka no 2010.gada 4.jūnija ar *V.K.* noslēgts rakstveida darba līgums. Tomēr Inspekcija uzskata, ka tas apstāklis, ka *J.K.* 2010.gada 2.jūnijā bija nepieciešams atstāt veikalu uz 20 minūtēm citas personas uzraudzībā, nav iemesls tam, lai minēto personu vēlāk pieņemtu pastāvīgā darbā. Ar *V.K.* pieņemšanu darbā IK „*/Nosaukums/*" apliecinājusi, ka minētā persona arī turpmāk veiks darbu, kuru bija veikusi līdz pārbaudes dienai.

No lietas materiālos esošajiem fotoattēliem redzams, ka Inspekcijas veiktās pārbaudes brīdī *V.K.* bija tērpusies pārdevējas formā, pārdeva preci klientiem un veica darbības ar kases aprātu. Tādējādi konstatējamas būtiskās darba tiesisko attiecību pazīmes atbilstoši Darba likuma 39.pantam. Pieņemot Lēmumu, iestāde ņēmusi vērā pieteicējas sniegtos paskaidrojumus un pierādījumus.

[4] Pieteicēja pārstāve tiesas sēdē pieteikumu uzturēja uz tajā minētajiem argumentiem.

[5] Iestādes pārstāvis pieteikumu neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumā norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[6] Tiesa lietā konstatē šādus faktiskos apstākļus.

[6.1] 2010.gada 2.jūnijā plkst.14:10 Kurzemes reģionālās Valsts darba inspekcijas amatpersonas veica pārbaudi IK „*/Nosaukums/*" struktūrvienībā, pārbaudes rezultātā sastādīts akts „Par konstatētajiem faktiem, veicot nelegālās nodarbinātības apsekojumu".

Pārbaudē konstatēts, ka *V.K.* no 2010.gada 2.jūnija plkst.14:10 līdz plkst.14:30 veikalā veic pārdevējas pienākumus (atlaižot pircējus un darbojoties ar kases aparātu), ģērbusies veikala īpašnieces izsniegtajā halātā, darba līgums rakstveidā nav noslēgts, darba alga nav noteikta. *V.K.* ar parakstu apliecinājusi, ka sniegtās ziņas ir patiesas *(lietas 29.-30.lapa)*.

[6.2] 2010.gada 2.jūnija paskaidrojumā *J.K.* norādījusi, ka ir firmas īpašniece, pašlaik strādā bez pārdevēja, jo sliktā laika un pircēju trūkuma dēļ nav iespēju noalgot pārdevēju. Paskaidro, ka izgājusi pēc zālēm, jo jau daudzus gadus slimo ar hipertoniju, un savā vietā atstājusi savu vedeklu *V.K.*, kura firmas ilgstošas pastāvēšanas laikā bijusi oficiāli noformēta un arī tiks oficiāli noformēta, kad uzlabosies tirdzniecība. Šobrīd ar *V.K.* līgums nav noslēgts, bet tā kā vedekla dzīvo veikala ēkā, *J.K.* palūgusi viņu uz dažām minūtēm pastāvēt veikalā, nauda par to nav maksāta *(lietas 21.-32.lapa, tulkojums no krievu valodas lietas 50.lapā)*.

[6.3] 2010.gada 2.jūnija paskaidrojumā *V.K.* norādījusi, ka *J.K.* paaugstinājies asinsspiediens un, tā kā *V.K.* dzīvo veikala ēkā, *J.K.* viņu palūgusi kādu laiciņu pastāvēt veikalā, kamēr viņa aizies pēc zālēm. *V.K.* veikalā atradusies no pulksten 14:10 līdz 14:30 un tā kā viņa agrāk jau tur strādājusi, arī tagad apkalpojusi cilvēkus. Par laiku, kamēr *V.K.* stāvējusi veikalā, līgums nav noslēgts *(lietas 33.lapa, tulkojums no krievu valodas lietas 51.lapā)*.

[6.4] 2010.gada 3.jūnija paskaidrojumā *J.K.* norādījusi, ka ar 2010.gada 4.jūniju atkal noslēgusi rakstisku darba līgumu ar *V.K.* par pieņemšanu darbā *(lietas 34.-35.lapa, tulkojums no krievu valodas lietas 52.lapā)*.

[6.5] 2010.gada 3.jūnijā plkst.14:00 Kurzemes reģionālās valsts darba inspekcijas vecākā inspektore IK „*/Nosaukums/*" sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu AM Nr.012506, kurā norādīts, ka IK „*/Nosaukums/*" 2010.gada 2.jūnijā veikalā */adrese/*, nodarbināja *V.K.* par pārdevēju bez rakstveidā noslēgta darba līguma, tādējādi pārkāpjot Darba likuma 40.panta pirmās un sestās daļas prasības, par ko atbildība paredzēta pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – kodekss) 41.panta otrās daļas *(lietas 27.-28.lapa)*.

IK „*/Nosaukums/*" īpašniece protokolā pašrocīgi ierakstījusi: „Ar 2010.gada 4.jūniju noslēdzu līgumu ar *V.K.* pārdevējas amatā" *(tulkojums no krievu valodas lietas 49.lapā)*.

[6.6] Atbilstoši Valsts ieņēmumu dienesta datu bāzē esošajai informācijai, *V.K.* pieņemta darbā IK „*/Nosaukums/*" 2010.gada 4.jūnijā *(lietas 43.-44.lapa)*.

[6.7] 2010.gada 28.jūnijā Kurzemes reģionālās Valsts darba inspekcijas vecākā inspektore pieņēma lēmumu Nr.12N-355-2010-006, ar kuru IK „*/Nosaukums/*" par Darba likuma 40.panta pirmajā un sestajā daļā noteikto prasību neievērošanu uzlika naudas sodu Ls 750 apmērā pēc kodeksa 41.panta otrās daļas *(lietas 24.-26.lapa)*.

[6.8] 2010.gada 28.jūnija paskaidrojumā *J.K.* atkārtoti norādījusi, ka 2010.gada 4.jūnijā IK „*/Nosaukums/*" vārdā noslēgusi darba līgumu ar *V.K. (lietas 36.lapa, tulkojums no krievu valodas lietas 53.lapā)*.

[6.9] 2010.gada 16.augustā Inspekcijas direktors, izskatot IK „*/Nosaukums/*" iesniegumu *(lietas 11.–12.lapa)*, pieņēma Lēmumu, ar kuru nolēma atstāt negrozītu Kurzemes reģionālās Valsts darba inspekcijas 2010.gada 28.jūnija lēmuma Nr.12N-355-2010-006 *(lietas 6.-8.lapa)*.

[6.10] Lietas materiāliem pievienoti fotoattēli, kuros redzama sieviete veikala pārdevējas formas tērpā (halātā), kura stāv aiz letes, strādājot ar kases aparātu un apkalpojot pircējus *(lietas 40.-42.lapa).*

[7] IK „*/Nosaukums/*" saukta pie administratīvās atbildības par Darba likuma 40.panta pirmajā un sestajā daļā noteikto prasību neievērošanu, administratīvais sods piemērots pēc kodeksa 41.panta otrās daļas.

Darba likuma 40.panta pirmajā daļā noteikts, ka darba līgums slēdzams rakstveidā pirms darba uzsākšanas, savukārt sestā daļa paredz, ka darba devējam ir pienākums gādāt par darba līgumu noslēgšanu rakstveidā un veikt noslēgto darba līgumu uzskaiti.

Kodeksa 41.panta otrā daļa noteic atbildību par tādas personas nodarbināšanu, ar kuru nav noslēgts darba līgums, proti, par darba līguma nenoslēgšanu rakstveida formā uzliek naudas sodu darba devējam – fiziskajai personai vai amatpersonai no simt līdz trīssimt piecdesmit latiem*, juridiskajai personai – no septiņsimt piecdesmit līdz piectūkstoš latiem*.

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 250.panta pirmo daļu, tiesa, taisot spriedumu, pārbauda, vai administratīvais akts izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus; vai administratīvais akts atbilst materiālo tiesību normām un vai administratīvā akta pamatojums atbilst attaisno adresātam uzlikto pienākumu vai tam piešķirtās, apstiprinātās vai noraidītās tiesības. Savukārt, panta otrā daļa noteic, ka tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā.

[9] Pārbaudot to, vai pieņemot Lēmumu, ir ievēroti procesuālie un formālie priekšnoteikumi, tiesa būtiskus procesuālos pārkāpumus, kas varētu ietekmēt Lēmuma gala rezultātu, nekonstatē. Lēmums formāli satur visas administratīvā akta sastāvdaļas, kā to paredz Administratīvā procesa likuma 67.panta otrā daļa, ir izpildīts pieteicēja uzklausīšanas pienākums, atbildot uz pieteicēja rakstveida sūdzību. Lēmums ir pieņemts likumā noteiktajos termiņos. Tāpat arī Lēmums satur kodeksa 274.panta otrajā daļā paredzētās sastāvdaļas.

[10] Lai atzītu, ka persona pamatoti saukta pie administratīvās atbildības un sodīta pēc kodeksa 41.panta otrās daļas, nepieciešams konstatēt, ka tā, būdama darba devējs, nodarbinājusi darbinieku bez rakstveidā noslēgta darba līguma.

Noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējot lietas materiālus, tai skaitā pieteikumā norādītos apstākļus, tiesa konstatē, ka lietā nepastāv strīds par to, ka *V.K.* pieteicējai piederošajā veikalā 2010.gada 2.jūnijā no plkst.14:10 līdz plkst.14:30 strādāja ar kases aparātu un apkalpoja pircējus, tādējādi veicot pārdevējas pienākumus. Tāpat lietā nepastāv strīds, ka par minēto laika posmu darba līgums rakstveidā ar *V.K.* nav noslēgts.

Ievērojot minēto, atzīstams, ka IK „*/Nosaukums/*" izdarījusi kodeksa 41.panta otrajā daļā paredzēto pārkāpumu.

[9] IK „*/Nosaukums/*" pieteikumā izteikusi lūgumu atcelt piemēroto naudas sodu, izsakot mutvārdu aizrādījumu, tādējādi tiesa vērtē, vai pieteicējas pieļautais pārkāpums ir atzīstams par maznozīmīgu atbilstoši kodeksa 21.panta pirmajai daļai.

[9.1] Saskaņā ar kodeksa 21.panta pirmo daļu, ja izdarītais administratīvais pārkāpums ir maznozīmīgs, institūcija (amatpersona), kas pilnvarota izlemt lietu, var atbrīvot pārkāpēju no administratīvās atbildības un aprobežoties ar mutvārdu aizrādījumu.

Atbilstoši judikatūrā paustajām atziņām, administratīvais pārkāpums ir maznozīmīgs, ja, ņemot vēra konkrētās lietas apstākļus (tostarp izdarītā pārkāpuma

raksturu un citus lietā būtiskus apstākļus), administratīvā soda uzlikšana par izdarīto pārkāpumu nebūtu lietderīga. Citiem vārdiem, izdarītais pārkāpums ir tik nebūtisks, ka par to pārkāpējam nav nepieciešams uzlikt sodu, bet ir pietiekami izteikt mutvārdu aizrādījumu, kas ir preventīvs (audzinoša rakstura) līdzeklis, kas vērsts uz to, lai persona, kas ir izdarījusi administratīvo pārkāpumu, saprastu savas uzvedības prettiesiskumu un turpmāk to nepieļautu *(sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 12.februāra sprieduma SKA-15/2009 14.punkts)*.

[9.2] No lietas materiāliem, tai skaitā personu sniegtajiem paskaidrojumiem, izriet, ka *V.K.* pārdevējas pienākumus IK „*/Nosaukums/*" piederošajā veikalā pildīja 2010.gada 2.jūnijā no pulksten 14:10 līdz 14:30, proti, 20 minūtes, kamēr veikala īpašniece *J.K.* devusies mājās pēc zālēm, jo slimo ar hipertoniju, ko apliecina Izraksts no stacionārā/ambulatorā pacienta medicīniskās kartes *(lietas 23.lapa un 65.lapa)*. Tiesa lietas materiālos neatrod nevienu pierādījumus tam, ka *V.K.* pārdevējas pienākumus bez rakstveidā noslēgta darba līguma pildījusi arī agrāk, ne tikai konkrēto reizi attiecīgas nepieciešamības vadīta. Arī no Inspekcijas iesniegtā akta „Par konstatētajiem faktiem, veicot nelegālās nodarbinātības apsekojumu" izriet, ka *V.K.* pārdevējas pienākumus veikusi 2010.gada 2.jūnijā plkst.14:10 līdz plkst.14:30, bez vienošanās par darba samaksu. Turklāt tiesa nekonstatē pretrunas starp *J.K.* un *V.K.* Inspekcijas amatpersonām pārbaudes laikā sniegtajiem paskaidrojumiem, kas tiesai nerada pamatotas šaubas par izklāstīto apstākļu patiesumu. Ievērojot to, ka nav pierādīts fakts, ka *V.K.* inspekcijas laikā būtu zvanījusi *V.K.* (lai tā atgriežas darba vietā), tiesa atzīst minēto personu paskaidrojumus par ticamiem. Tādējādi, tiesas ieskatā, nav pamata uzskatīt, ka minēto personu paskaidrojumi varētu būt bijuši saskaņoti.

[9.3] Atbildētāja Lēmumā norāda uz neiespējamību piemērot mutvārdu aizrādījumu, jo kodeksa 41.panta otrā daļa to neparedz (tā norādīts Lēmuma 5.lapas 2.rindkopā), tomēr lēmumā atbildētājs faktiski nav vērtējis izdarītā pārkāpuma nozīmīgumu kodeksa 21.panta izpratnē.

Tiesa vērš uzmanību, ka kodeksa 41.panta otrā daļa pamatā ir vērsta pret darba devējiem, kuri ļaunprātīgi pārkāpj darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu prasības par darba līguma noformēšanu rakstveidā, tā pārkāpdami darbinieku tiesības (piemēram, uz sociālo nodrošinājumu, ko dod nodokļu maksāšana likumīgi noformētu darba attiecību gadījumā), vai pret darba devējiem, kuri ir apzināti nevērīgi pret likuma prasību ievērošanu (ignorē nepieciešamību ievērot normatīvajos aktos noteikto darba attiecību veidošanas kārtību), tādējādi cita starpā nodarīdami zaudējumus valsts un pašvaldību budžetam.

Savukārt šajā gadījumā budžetam zaudējumi nav nodarīti, jo nav konstatējams darba devēja nolūks nodarbināt darbinieku bez rakstveidā noslēgta darba līguma, lai tādējādi izvairītos no nodokļu nomaksas par darbinieka atalgojumu. Tāpat jāņem vērā, ka lietā ir ziņas (pierādījumi) tikai par 20 minūtēm, nevis ilgstošu un sistemātisku nodarbināšanu bez rakstveidā noslēgta darba līguma.

[9.4] Savukārt apstāklis, ka 2010.gada 4.jūnijā IK „*/Nosaukums/*" darba tiesiskās attiecības ar *V.K.* noformējusi rakstveidā, tiesas ieskatā liecina, ka pieteicēja apzinājusies savas rīcības prettiesiskumu un tādējādi rīkojas, lai nepieļautu šāda pārkāpuma atkārtošanos nākotnē.

[9.5] Tādējādi, lai arī pieteicējas rīcība atbilst kodeksa 41.panta otrajā daļā minētā administratīvā pārkāpuma pazīmēm, pārkāpuma raksturs liecina, ka faktiski izdarītais pārkāpums šajā gadījumā ir maznozīmīgs.

Pastāvot šādiem apstākļiem, tiesa uzskata par iespējamu pārkāpumu atzīt par maznozīmīgu, atbrīvot pārkāpēju no administratīvās atbildības un aprobežoties ar mutvārdu aizrādījumu. Naudas soda piemērošana konstatētajos faktiskajos lietas apstākļos, tiesas ieskatā, nesasniedz soda mērķi, tieši pretēji – ievērojot pieteicēja finansiālo stāvokli (zādzība un ugunsgrēki veikalā – *lietas 66. – 70.lapa*), naudas sods vēl

jo vairāk pasliktinātu pieteicēja materiālo stāvokli, kas, konkrētajā gadījumā, eventuāli var novest pie pieteicēja maksātnespējas. Savukārt, mutvārdu aizrādījums, ievērojot konkrētās lietas faktiskos apstākļus, ir pietiekams līdzeklis, lai pieteicējs saprastu savas uzvedības prettiesiskumu un turpmāk to nepieļautu.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, kā arī Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 21.panta pirmo daļu,

n o s p r i e d a

atbrīvot individuālo komersantu „*/Nosaukums/*" (reģistrācijas numurs */reģistrācijas numurs/*) no administratīvās atbildības par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 41.panta otrajā daļā paredzēto administratīvo pārkāpumu, kas konstatēts ar Valsts darba inspekcijas direktora 2010.gada 16.augusta lēmumu Nr.04/190-01-03/1270 „Par Kurzemes reģionālās Valsts darba inspekcijas 2010.gada 28.jūnija lēmuma Nr.12N-355-2010-006 apstrīdēšanu" (administratīvā pārkāpuma protokols Nr.AM 012506), vienlaikus izsakot individuālajam komersantam „*/Nosaukums/*" *mutvārdu aizrādījumu*.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no tā pasludināšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Tiesnese A.Kudrēviča